

средата на 60-те години на XIX в. Това прави възможно съхраняването на езика, културата и традиционния начин на живот на значителна част от ромите по нашите земи. Поради тази причина Османската империя става притегателен център за много роми, избягали от други части на Европа, които намират тук по-добри условия за живот. Това обяснява високия им дял сред населението на Балканските държави.

След Освобождението процесът на интегриране на ромите в българското общество продължава да протича с различна скорост и с известна непоследователност. От една страна, се увеличава делът на бедното ромско население в предприятията на развиващата се българска промишленост. В гр. Сливен, например, значителна част от текстилните работници са набирани от средите на ромите (Табаков 1911). Много роми са работили в тухларните, в тютюнопреработвателната промишленост, в строителството и в изграждането на пътища и железопътни линии. Увеличава се относителният дял на грамотните роми, особено сред младите мъже от групите, живеещи сред българите християни. Под влияние на социално-икономическите промени в страната нарастват тенденциите за усядане на ромите, за по-широкото им включване в селскостопански дейности, за промяна на някои основни в миналото занаяти.

Същевременно бавните промени в стопанския живот в следосвобожденска България и запазването на неговия предимно аграрен характер са предпоставки за съхраняването на традиционния бит, а оттук - и за запазването на много от практикуваните от ромите занаяти, насочени главно към удовлетворяването на различни потребности на бедното селско население (Маринов 1962). Въпреки че с развитието на промишлеността пазарът за занаятчийските услуги се стеснява, значителна част от ромите продължават да се препитават като ковачи, налбанти и калайджии, като производители на дървени, глинени и медни домакински съдове, на предмети и суровини, свързани с производството на домотканите тъкани, строителството, обработката на земята, отглеждането на домашните животни. Ромските музиканти и артисти по панайрите (мечкари, танцьори, кукличари и др.) съхраняват положението си в българското общество, а част от най-изкусните музиканти са включени в състава на новосъздадените градски и военни духови оркестри.